

วิธีตอบแทนพระคุณพ่อแม่

เรียบเรียงโดย...

พระมหาทองม้วน สุทรจิตโต

วัดภักทันทะอาสาฬหาราม อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

พระคุณของพ่อแม่

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสอุปมาว่า ถ้านุตรจะพึงวางบิดามารดาไว้บนบาททั้งสองของตน ประคับประคองท่านอยู่บนบานั้น ป้อนข้าวป้อนน้ำและให้ท่านถ้อยจาจาเราะปีสสาวะบนบานนั้นเสร็จ แม้นุตรจะมีอายุถึง ๑๐๐ ปี และปรนนิบัติท่านไปจนตลอดชีวิต ก็ยังนับว่าตอบแทนพระคุณท่านไม่หมด

ยังมีผู้อุปมาไว้ว่า หากเราใช้ทองฟ้าแทนกระดาษ ยอดเขาพระสุเมรุ แทนปากกา น้ำในมหาสมุทรแทนหมึก เขียนบรรยายคุณของพ่อแม่ จนทองฟ้าเต็มไปด้วยอักษร ภูเขาสิขกร้อนจนหมด น้ำในมหาสมุทรเหือดแห้ง ก็ยังบรรยายคุณของพ่อแม่ไม่หมด

บิดามารดาเป็นผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ของบุตร สรุปลงโดยย่อคือ...

๑. เป็นต้นแบบทางกาย แบบเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำให้งานของทั้งหลาย ในโลกมีค่าสูงขึ้น ตัวอย่างเช่น ก้อนดินเหนียวธรรมดา ถ้าหากนำมาใส่แบบพิมพ์แล้วพิมพ์เป็นตุ๊กตา ก็ทำให้ดินก้อนนั้นมีค่าขึ้นมา เป็นเครื่องประดับ บ้านเรือนได้ ดินเหนียวก้อนเดียวกันนี้ หากได้แบบที่คิดว่าจะขึ้นมาอีก เช่นแบบเป็นพระพุทธรูป ดินเหนียวก้อนนี้ก็จะทรงคุณค่ามากยิ่งขึ้น ผู้คนได้กราบไหว้บูชา จะเห็นได้ว่า คุณค่าของดินเหนียวก้อนนี้ขึ้นอยู่กับแบบที่พิมพ์นั่นเอง

ในทำนองเดียวกัน การเกิดของสัตว์ เช่นเป็น ช้าง ม้า วัว ควาย ฯลฯ แม้จะมีปัญญาคิดตัวมามากสักปานใด ก็ไม่สามารถทำความดีได้เต็มที่ โชคดีที่เราได้เกิดเป็นคน ได้โครงร่างที่ประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลาย เหมาะในการทำ ความดีทุกประการ เราจึงสามารถใช้ความรู้ความสามารถประกอบคุณความดีได้เต็มที่ ทั้งนี้ก็เพราะเรามีพ่อแม่ เป็นต้นแบบทางกายให้นั่นเอง

๒. เป็นต้นแบบทางใจ ให้ความอุปการะเลี้ยงดู พุ่มพัก ทะนุถนอม อบรมสั่งสอน ปลูกฝังกิริยามารยาท ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่ลูก พระคุณของพ่อแม่ในการเป็นต้นแบบทางกายให้เรานั้น นับว่ามีมากเหลือหลายแล้ว ยิ่งท่านอบรมเลี้ยงดูเรามา เป็นต้นแบบทางใจให้ด้วย ก็ยังมีพระคุณมากเป็นอนันต์

สมญานามของพ่อแม่

สมญานามของพ่อแม่ นั่น กล่าวกันว่าท่านเป็นทั้งพรหมของลูก เทวดาคนแรกของลูก ครูคนแรกของลูก และเป็นพระอรหันต์ของลูก ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

- **พ่อแม่เป็นพรหมของลูก** เพราะเหตุที่มีพรหมวิหารธรรม ๔ ประการ ได้แก่

๑. มีเมตตา คือมีความปรารถนาดีต่อลูกไม่มีที่สิ้นสุด

๒. มีกรุณา คือห่วงใยในความทุกข์ของลูก และคอยช่วยเหลือเสมอ ไม่ทอดทิ้ง

๓. มีมุทิตา คือเมื่อลูกมีความสุขสบาย ก็มีความปลาบปลื้มยินดีด้วยความจริงใจ

๔. มีอุเบกขา คือเมื่อลูกมีครอบครัวสามารถเลี้ยงตนเองได้แล้ว ก็ไม่ห่วงวุ่นวายกับชีวิตครอบครัวลูกจนเกินงาม และหากลูกผิดพลาดก็ไม่ซ้ำเติม แต่กลับคอยเป็นที่ปรึกษาให้เมื่อลูกต้องการ

- **พ่อแม่เป็นเทวดาคนแรก** (บุรพเทพ) ของลูก เพราะคอยปกป้องคุ้มกันภัย เลี้ยงดูลูกมาก่อนผู้มีความปรารถนาดีคนอื่นๆ

- **พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก** เพราะสั่งสอนอบรมทั้งคำพูดและกิริยามารยาทให้ลูกก่อนคนอื่นๆ

- **พ่อแม่เป็นวิสุทธิเทพของลูก** เพราะมีคุณธรรม ๔ ประการ ได้แก่...

๑. ไม่ถือสาในความผิดของลูก แม้ว่าบางครั้งลูกจะพลาดพลั้ง ล่วงเกิน ก็ให้อภัยเสมอ

๒. ปรารถนาประโยชน์แก่ลูกเสมอ ไม่ว่าลูกจะเป็นอย่างไร ก็ยังคงปรารถนาให้ลูกได้ดี มีความสุข

๓. เป็นทักษิณียบุคคล เป็นเพื่อนบุญของลูก เป็นผู้ที่ลูกควรทำบุญต่อตัวท่าน

๔. เป็นอาหุเนยยบุคคล เป็นผู้ควรแก่การรับของค่านับ และการนมัสการของลูก

คุณธรรมของลูก

เมื่อพ่อแม่มีพระคุณมากมายปานนี้ ลูกจึงควรมีคุณธรรมต่อท่าน คุณธรรมของลูก เริ่มที่รู้จักคุณพ่อแม่ คือรู้ว่าท่านดีต่อเราอย่างไร สูงขึ้นไปอีก คือตอบแทนคุณท่าน ในทางพระพุทธศาสนา ได้บรรยายคุณธรรมของลูกไว้อย่างสั้นๆ แต่เก็บความไว้ได้อย่างครบถ้วน คือคำว่า กตัญญู กตเวที คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นลูกรวมอยู่ใน ๒ คำนี้

กตัญญู หมายถึง เห็นคุณค่าท่าน คือเห็นด้วยใจ ด้วยปัญญาว่า ท่านเป็นผู้มีพระคุณต่อเราอย่างแท้จริง ไม่ใช่สักแต่ว่าปากท่องพระคุณพ่อแม่ไปๆ ไปเท่านั้น

คุณของพ่อแม่ได้จากอุปการะ คือประโยชน์ที่ท่านทำแก่เรามีอะไรบ้าง ที่แตกต่างจากคนอื่น ตามธรรมดาของคนทั่วไป เมื่อจะอุปการะใคร เขาต้องเห็นทางได้ เช่น เห็นหลัก ทรัพย์ หรือคุณสมบัติใจคอ ต่อเมื่อแน่ใจแล้วว่าอุปการะคุณของเขาจะไม่สูญเปล่า จึงลงมือช่วยเหลือ แต่ที่พ่อแม่อุปการะเรานั้น เป็นการอุปการะโดยบริสุทธิ์ใจจริงๆ ไม่ได้มองถึงหลักประกันใดๆ เลย เรายุ่เองก็เกิดมาตัวเปล่า ไม่มีหลักทรัพย์แม้แต่เข็มเล่มเดียว ยังไม่รู้เสียด้วย

ซ้ำว่า อวัยวะร่างกายจะใช้ได้ครบถ้วนหรือไม่ ยิ่งนิสสัยใจคอแล้ว ยิ่งรู้ไม่ได้เอาทีเดียว โตขึ้นมาจะเป็นอย่างไร จะเป็นคนอกตัญญูหรือไม่ ไม่รู้ทั้งนั้น หนังสือสัญญาการรับปากสักคำเดียว ระหว่างเรากับท่านก็ไม่มี แต่ทั้งๆ ที่ไม่มี ท่านทั้งสองก็ได้โถมตัวเข้าช่วยเหลือเราจนสุดชีวิต ที่ยากจนก็ถึงกับกู้หนี้ยืมสินคนอื่นมาช่วย เรื่องเหล่านี้ ต้องคิด ด้วยเหตุผล อย่าสักแต่คิดด้วยอารมณ์เท่านั้น การพิจารณาให้เห็นคุณของพ่อแม่ด้วยใจอย่างนี้แหละ เรียกว่า อกตัญญู เป็นคุณธรรมเบื้องต้นของผู้เป็นลูก ยิ่งพิจารณาเห็นคุณท่านมากเท่าไร แสดงว่าใจของเราเริ่มใส และสว่าง มากขึ้นเท่านั้น

กตเวที หมายถึง การทดแทนพระคุณของท่าน ซึ่งมีงานที่ต้องทำ ๒ ประการ คือ

๑. ประกาศคุณท่าน

๒. ทดแทนคุณท่าน

การประกาศคุณท่าน หมายถึง การทำให้ผู้อื่นรู้ว่าพ่อแม่มีคุณแก่เราอย่างไรบ้าง? มากน้อยเพียงใด? เรื่องนี้มีคนคิดทำอยู่มากเหมือนกัน แต่ส่วนมาก มักจะไปทำตอนงานศพ คือเขียนประวัติสรรเสริญคุณพ่อแม่ในหนังสือ แจก การกระทำเช่นนี้ก็ถูก แต่ถูกเพียงเปลือกนอกผิวเผินนัก ถ้าเป็นการกินผลไม้ ก็แค่เคี้ยวเปลือกเท่านั้น ยังมี ทำเลที่จะประกาศคุณพ่อแม่ที่สำคัญกว่านี้ คือที่ตัวเรา

คนเราทุกคนคือตัวแทนของพ่อแม่คนทั้งนั้น เลือดก็แบ่งมาจากท่าน เนื้อก็แบ่งมาจากท่าน ตลอดจนนิสสัยใจ คอกก็ได้รับการอบรมถ่ายทอดมาจากท่าน ความประพฤติของตัวเรานี้แหละ จะเป็นเครื่องประกาศคุณพ่อแม่อย่าง ชัดแจ้งที่สุด ไม่ใช่อยู่ที่หนังสือแจก ไม่ใช่อยู่ที่หีบศพบนเชิงตะกอน แต่อยู่ที่ตัวเราเอง หากพิมพ์ข้อความไว้ใน หนังสือแจกว่า คุณพ่อคุณแม่เป็นคนตั้งอยู่ในศีลในธรรม แต่ตัวเราเองประพฤติสำมะเลเทเมา คอร์รัปชันทุกครั้งที่มีโอกาส ศีลข้อเดียวก็ไม่สนใจรักษา ก็ผิดที่ไป สดุดีคุณพ่อแม่ว่าเป็นคนดี สุภาพเรียบร้อย แต่ตัวเราผู้เป็นลูกกลับ ประพฤติตัวเป็นนักเลงอันธพาล อย่างนี้คุณค่าของการสรรเสริญพ่อแม่ก็ลดน้ำหนักลง กลายเป็นว่ามอบหน้าที่ใน การกตเวทีประกาศคุณพ่อแม่ ให้หนังสือทำแทน ให้กระดาษ ให้เครื่องพิมพ์ ให้ช่างเรียงพิมพ์ แสดงกตเวทีแทน แล้วตัวเรากลับประจานพ่อแม่ของตัวเอง อย่างน้อยที่สุดก็ประจานแก่ ชาวบ้านว่า พ่อแม่ของเราเลี้ยงลูกได้ไม่ดี

พ่อแม่ของใครใคร่รัก เมื่อรักท่านก็จงประกาศคุณความดีของท่านสิ ประกาศด้วยความดีของตัวเอง ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ยิ่งท่านยังมีชีวิตอยู่ การประกาศคุณของเราจะทำให้ท่านมีความสุข ใจอย่างยิ่ง ส่วนใครจะประพันธ์ สรรเสริญคุณพ่อแม่ พิมพ์แจกเวลาท่านตายแล้ว นั่นเป็นประเด็นเบ็ดเตล็ด จะทำก็ได้ ไม่ทำก็ไม่เสียหายอะไร

ไม่ว่าเราจะตั้งใจประกาศคุณท่านหรือไม่ ความประพฤติของเราก็เป็นตัวประกาศคุณท่าน หรือประจาน ท่านอยู่ตลอดเวลา คิดเอาเองก็แล้วกันว่า เราจะประกาศคุณพ่อแม่ของเรา ด้วยเกียรติยศชื่อเสียง หรือจะใจดำ ถึงกับประจานผู้บังเกิดเกล้า ด้วยการทำตัวเป็นพาลเกรและประพฤติต่ำทราม

การตอบแทนคุณพ่อแม่ แบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ...

๑. เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ก็ช่วยเหลือกิจการงานของท่าน เลี้ยงดูท่านตอบเมื่อยามท่านชรา ดูแลปรนนิบัติการกินอยู่ของท่าน ให้สะดวกสบายและเอาใจใส่ช่วยเหลือ เมื่อท่านเจ็บป่วย คอยพุดคุยกับท่านอยู่เสมอ

๒. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ก็จัดพิธีศพให้ท่าน และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่านอย่างสม่ำเสมอ เช่น ใส่บาตรทุกวันที่มีพ่อแม่ตาย (๗ วันหนึ่งครั้งก็ยิ่งดี) แล้วกรวดน้ำอุทิศกุศลส่งไปให้

แม้ว่าเราจะตอบแทนพระคุณท่านถึงเพียงนี้แล้ว ยังนับว่าเล็กน้อยมาก เมื่อเทียบกับพระคุณอันยิ่งใหญ่ที่ท่านมีต่อเรา ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทิต้องการจะสนองพระคุณท่าน ให้ได้ทั้งหมด ฟังกระทำตามหลักพุทธศาสนา ดังนี้

๑. ถ้าท่านยังไม่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก็ควรพยายามชักนำให้ท่านตั้งอยู่ในศรัทธาให้ได้
๒. ถ้าท่านยังไม่ถึงพร้อมด้วยการให้ทาน ก็พยายามชักนำให้ท่านยินดีในการบริจาคทานให้ได้
๓. ถ้าท่านยังไม่มีศีล ก็พยายามชักนำให้ท่านรักษาศีลให้ได้
๔. ถ้าท่านยังไม่ทำสมาธิภาวนา ก็พยายามชักนำให้ท่านทำสมาธิภาวนาให้ได้

เพราะว่าการตั้งอยู่ในศรัทธา การให้ทาน การรักษาศีล การทำสมาธิภาวนาเป็นประโยชน์โดยตรง และเป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่ตัวบิดามารดาผู้ปฏิบัติเองทั้งในภพนี้ภพหน้า (เป็นเสบียงติดตัวไปในภพหน้าได้) และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง คือเป็นหนทางไปสู่นิพพาน

★ เพราะการปรนนิบัติในมารดาบิดานั้นแล บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญเขาในโลกนี้เอง เขาละโลกไปแล้ว ย่อมบันเทิงในสวรรค์ พุ. ชา. สตุตติ ๒๘/๑๖๒

★ บุคคลใดให้มารดานั่งบนบ่าข้างหนึ่ง ให้บิดานั่งบนบ่าข้างหนึ่ง และบุคคลทั้งสองเป็นผู้มีอายุยืน ๑๐๐ ปี ได้ทำการขจัดสี การให้อาบน้ำ การบีบนิ้วให้แก่มารดาบิดาทั้งสอง มารดาบิดาได้ถ่ายทอดภาระ ปัสสาวะอยู่บนบ่าทั้งสองนั้น ถึงอย่างนั้นก็ยังไม่ชื่อว่า ได้ตอบแทนคุณมารดาบิดาได้สิ้นสุด ข้อนี้เป็นเพราะเหตุไร? เพราะมารดาบิดาเป็นผู้มีคุณมาก คือเป็นผู้ทำบุตรให้เติบโต เป็นผู้เลี้ยงบุตร ฯลฯ ไม่สามารถชดใช้พระคุณได้หมด

★ ส่วนผู้ใดทำมารดาบิดาผู้ไม่มีศรัทธา ให้มีศรัทธา ทำมารดาบิดาผู้ไม่มีศีล ให้มีศีล ทำมารดาบิดาผู้มีความตระหนี่ ให้เต็มไปด้วยการสละแบ่งปัน ทำมารดาบิดาผู้ไม่มีการเจริญภาวนา ให้ได้เจริญภาวนา ผู้นั้นได้ชื่อว่าตอบแทนคุณมารดาบิดาได้สิ้นสุด และได้ยิ่งกว่าคุณที่มารดาบิดาทำให้แก่ตน เพราะได้สร้างที่พึ่งอันประเสริฐแก่มารดาบิดา ทั้งชาตินี้และชาติหน้า

ความหวังของพ่อแม่

พ่อแม่ทุกคนที่เลี้ยงลูกมา ไม่เคยต้องการอะไรจากลูก ขอเพียงให้ลูกเป็นคนดี ประสบความสำเร็จในชีวิต พ่อแม่ก็มีความสุขแล้ว

พ่อแม่เลี้ยงลูกทุกคนมา ไม่เคยต้องการอะไรจากลูก เป็นหัวใจบริสุทธิ์ เสียสละ และมีแต่ให้ เพียงต้องการเห็นลูกได้ดี มีความสุขเท่านั้น...พอใจแล้ว

เมื่อลูกๆ โตกันหมดแล้ว พ่อแม่ก็เริ่มแก่ชรา ในขณะนี้พ่อแม่แอบหวังเล็กๆไว้ในใจ ๓ ประการ คือ....

ความหวังของพ่อแม่

ยามแก่เฒ่า	หวังเจ้า	เฝ้า <u>รับใช้</u>
ยามป่วยไข้	หวังเจ้า	เฝ้า <u>รักษา</u>
เมื่อถึงยาม	ต้องตาย	วายชีวา
หวังลูกช่วย	<u>ปิดตา</u>	เมื่อสิ้นใจ ๑

หวังที่ ๑ ยามแก่เฒ่า...หวังเจ้า...เฝ้ารับใช้

ตอนที่ท่านยังหนุ่มยังสาวสามารถทำงานได้ ช่วยเหลือตัวเองได้ แต่..พอแก่ เคยพาเรือขายขนม เคยหาขนมขาย ทำไม่ไหวแล้ว แขนขาก็อ่อนกำลัง ใช้งานไม่ค่อยได้ ขึ้นบันไดก็ตกบันได อาบน้ำก็ลื่นในห้องน้ำ เดินก็เซ ช่วยตัวเองไม่ได้ พอหมดเรี่ยวหมดแรงแล้วนี้จะพึ่งใคร?..

หวังพึ่ง.....ลูก ลูกที่เราเคยเลี้ยง เคยทะนุถนอม เคยเห็นดเห็นน่อย จนได้ดิบได้ดีในวันนี้ หวังให้ลูกมาช่วยประคับประคองดูแล หาอาหารให้กิน เตรียมที่ให้นอน ประคองขึ้นลงบันได คนอื่นเขาเป็นคนไกล ใครเขาจะมาดูแลให้ ก็หวังแต่ลูกในไส้จะแทนคุณ **รอดูกยอดกตัญญูมาดูแล** มีลูก ๕ คน มาดูแลแค่คนเดียวก็พอแล้ว อีก ๔ คนไม่มา....ไม่เป็นไร

หวังที่ ๒ ยามป่วยไข้...หวังเจ้า...เฝ้ารักษา

คนเราทุกคนต้องป่วย แล้วพ่อแม่ที่แก่เฒ่าแล้ว เวลาเจ็บป่วย ใครเขาจะดูแล ใครจะพาไปหาหมอ ใครจะพาไปโรงพยาบาล ใครจะป้อนข้าว ป้อนน้ำ ป้อนยา คนแก่เวลาเจ็บป่วยนี้ พึ่งตัวเองไม่ได้ ขนาดมียา มีข้าวอยู่ใกล้ๆ ยังหยิบใส่ปากเองไม่ได้เลย ต้องรอให้คนเอายา เอาน้ำ ใส่ปากให้ **ใครจะทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุด ถ้าไม่ใช่ลูก....?**

พยาบาลเขาเป็นคนอื่น เขาก็แค่มาดูแลร่างกายตามหน้าที่ **แล้วใคร...จะเป็นคนมาดูแลใจของพ่อแม่?** เราต้องเสียสละเวลาการทำหน้าที่นี้ ถึงจะมาไม่ตลอดก็ขอให้โทรสอบถามอาการอยู่เสมอ ใหนักถึงตอนที่เราเป็นเด็ก เราป่วยแล้วเราช่วยตัวเองไม่ได้ ใครเป็นคนป้อนข้าว ป้อนน้ำ ป้อนยา และดูแลจิตใจเรา กอดเรา ปลอบโยนเรา **ตอนเจ็บป่วยเป็นช่วงที่จิตใจกำลังแย่มากที่สุด**

แค่เห็นหน้าลูกมาเยี่ยม.. แม่ก็ชื่นใจแล้ว อาการเจ็บป่วยหายไปครึ่งหนึ่ง ถ้าลูกมาเฝ้าไข้..ดูแลใกล้ชิด แม่ก็ปลื้มใจ..ภูมิใจ หายป่วยเร็วขึ้น **“ลูกกตัญญูรักษาใจใจแม่ได้”**

หวังที่ ๓ เมื่อถึงยาม...ต้องตาย...วាយชีวา...หวังลูกช่วย...ปิดตา...เมื่อสิ้นใจ

นาที่ใกล้ตายคือนาทีสำคัญที่สุด ลูกคนไหนบกพร่อง..ไม่แสดงความกตัญญูในนาที่นี้ ก็จะไม่มีโอกาสอีกแล้ว..ตลอดชีวิต ลูกคนนั้นขาดนาที่ทอง..ที่จะทำให้แม่ชื่นใจ ขาดนาที่ทอง..ที่จะทำให้ตัวเองภูมิใจ

ตอนที่พ่อแม่อาการหนัก พี่น้องจะโทรศัพท์ โทรเลข บอกให้ทุกคนมารวมกัน เพื่ออยู่พร้อมหน้าพร้อมตา พ่อแม่จะได้ชื่นใจ แม่จะถามเสมอว่า ลูกคนนั้นยังไม่มาหรือ ลูกคนนี้ยังไม่มาหรือ ใกล้จะขาดใจ ยังสอนลูกอีกว่า ให้ลูกทุกคนรักกัน พอทุกคนรับปาก แม่ก็ชื่นใจ... หลับตา.... จากไปอย่างสงบ

นาที่ใกล้ตาย เป็นนาทีสำคัญที่สุด พระพุทธเจ้าตรัสบอกไว้ว่า จิตที่กำลังจะจากไป ถ้ามีใครมาประคับประคอง ให้พ่อแม่มีจิตเป็นกุศล เอิบอิ่ม ชุ่มชื่น สบายใจ อยู่กับบุญกุศล อยู่กับความกตัญญูของลูกๆ จิตของพ่อแม่ขณะนั้นจะไปสู่สุคติ บาปไม่มีโอกาสมารั้ง บุญดิ่งไปก่อน นาที่ที่สำคัญที่สุดนี้ ต้องคิดว่า ทำอย่างไรถึงจะให้พ่อแม่มีบุญ ประทับใจก่อนตาย บางคนนิมนต์หลวงพ่อบุญ..พระครู..หรือท่านเจ้าคุณที่พ่อแม่รู้จักศรัทธามาให้แม่กราบ พ่อเห็นหลวงพ่อบุญ เห็นพระครู มาเยี่ยม แม่ก็ชื่นใจ เอาผ้าสบงใส่มือแม่ ยกมือแม่พนม ให้แม่ตั้งจิตอธิษฐาน แล้วนำท่านกล่าววាយสังฆทาน ภาพนี้จะติดตาพ่อแม่ไปยังโลกหน้า

พ่อแม่บางคนสวดมนต์เก่ง ลูกจะเข้ามานั่งใกล้ๆ บอกแม่ว่าสวดพระพุทธรุณ พระรัชมมคุณ พระสังฆคุณนะ แล้วก็สวด แม่ก็ทำปากขมุขมิบ แล้วก็เงิบไป แบบนี้คือการประคองจิตพ่อแม่ จนนาที่สุดท้ายไปสู่สุคติ ต้องช่วยกันประคับประคองจิตใจของพ่อแม่ เล่าให้แม่ฟังว่า.. แม่เคยบวชลูกชาย ๒ คน จำได้ไหม แม่อุ้มผ้าไตรด้วย...แม่เคยไปทำบุญที่นั่นที่นี่...แม่พยักหน้า เห็นภาพตนเองกำลังทำบุญนั้นๆอยู่ อย่างนี้จิตใจเป็นกุศล ไปสู่สุคติแน่.....เท่านี้พอเป็นแนวในการปิดตาพ่อแม่ก่อนตายได้แล้ว ปิดด้วยการทำให้ท่านมีความสุข สบายใจ ไม่เป็นห่วงอะไร

พ่อแม่บางคนชอบทำกรรมฐาน ก็บอกให้พ่อแม่กำหนดบรรพกรรมฐานที่ถนัด ยึดเอาพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งบริกรรมว่าพุท ุช ธู จนจิตดับไป หรือกำหนดเวทนาว่า ปวดหนอยๆ และอื่นๆตามอาการ โดย

ไม่ไปคิดกังวลอะไร เมื่อจิตดับก็ไปสู่สุคติได้เหมือนกัน **ที่สำคัญต้องฝึกให้พ่อแม่ทำให้เป็นตั้งแต่ยังไม่ป่วย**

อานิสงส์การบำรุงบิดามารดา

๑. ทำให้เป็นคนมีความอดทน
 ๒. ทำให้เป็นคนมีสติรอบคอบ
 ๓. ทำให้เป็นคนมีเหตุผล
 ๔. ทำให้พ้นทุกข์พ้นภัย
 ๕. ทำให้ได้ลาภโดยง่าย
 ๖. ทำให้แคล้วคลาดภัยในยามคับขัน
 ๗. ทำให้เทวดาลงมารักษา
 ๘. ทำให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ
 ๙. ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า
 ๑๐. ถ้ามีลูกก็จะได้ลูกที่ดี มีกตัญญู ไม่เกเร
 ๑๑. ทำให้มีความสุขกาย สบายใจ
 ๑๒. ทำให้เป็นแบบอย่างอันดีแก่นุชนรุ่นหลัง ฯลฯ
- **ต้นไม้ที่ได้รับการดูแลให้น้ำให้ปุ๋ย ไปบำรุงลำต้นจนสมบูรณ์ เมื่อถึงเวลาแล้ว ย่อมออกดอกออกผลให้แก่เจ้าของฉันใด, คนที่ได้รับการเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่ เมื่อมีโอกาสย่อมตอบแทนคุณ พ่อแม่และผู้มีอุปการคุณ ฉะนั้น.**

งานวันเกิด	ยิ่งใหญ่	ใครคนนั้น
ฉลองกัน	ในกลุ่ม	ผู้ดื่มหลง
หลงลาภ	ยศสรรเสริญ	เพลันทะนง
วันเกิดส่ง	ชีพสิ้น	เร่ร่อนตายๆ

เลิกจัดงาน	วันเกิด	กันเถิดนะ
ควรที่จะ	คุกเข่า	กราบทำแม่
ระลึกถึง	พระคุณ	อบอุ้มแท้
อย่ามัวแต่	จัดงาน	ประจานตนๆ